

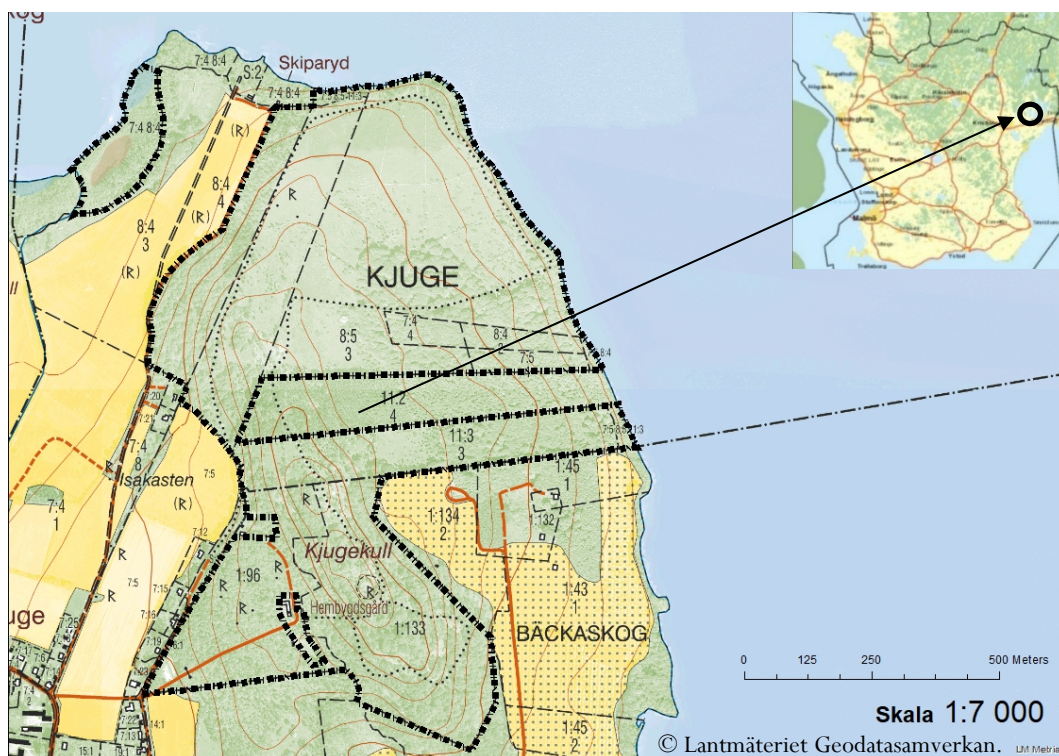
Bildande av naturreservatet Kjugekull i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftigt svart punkstreckad linje på bifogad karta, Bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 5

Naturreservatet Kjugekull i Kristianstad kommun. Svartstreckad linje anger reservatsgränsen.

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Kjugekull
Kommuner	Kristianstad
Natura 2000 ID	SCI SE420107 och SE0420319
DOS-ID¹	1026724
Gränser	Området avgränsas på bilagd karta av en svart, punktstreckad linje (bilaga 1)
Fastigheter och markägarkategori	Staten och enskilda
Läge	Ca 2 km NO Kiaby kyrka
Koordinat centralpunkt	x: 460533 y: 6214871 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	NO – Skånes skogslandskap
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion: södra Sveriges, Skåne, Blekinges kust och delar av Öland
Vattenförekomst (HID²):	MS_CD: WA17665542; VISS EU_CD: SE621669-141629
Inskrivna nyttjanderätter:	se bilaga 4
Gemensamhetsanläggningar:	se bilaga 4
Areal:	ca 66 ha
Landareal:	ca 66 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose område för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet

- bevara och utveckla befintliga och potentiella naturvärden samt bibehålla områdets nuvarande betydelse för friluftslivet,
- bevara områdets internationellt unika geomorfologiska särdrag,

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Enligt VISS, Vatteninformationssystem Sverige

- upprätthålla och utveckla gynnsam bevarandestatus för förekommande arter och livsmiljöer enligt EU's art- och habitatdirektiv,
- långsiktigt bevara och utveckla ädellövskogar till ett naturskogsliknande tillstånd,
- bevara och utveckla betesmarker så att de utgörs av en variation av öppna, träd- och buskrika områden, brynmiljöer och betespåverkade skogspartier,
- tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv som kan ge rika natur- och kulturupplevelser och erbjuda en tilltalande landskapsbild, samt på ett lämpligt sätt informera besökarna om områdets naturmiljöer, geologi och kulturhistoria.

Syftet uppnås bl.a. genom att:

- lövskog lämnas fritt från ekonomiskt skogsbruk för att på sikt skapa skogar som utvecklas genom en naturlig intern dynamik,
- bevara områdets geomorfologiska värden,
- mer död ved och mer variation i åldersstrukturen skapas genom luckhuggning, ringbarkning och tillskapande av högstubbar
- ingen levande eller död lövved tas bort från skogsmark
- betesmarkerna hävdas med naturvårdsinriktad beteshävd,
- nödvändiga åtgärder vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter samt särskilt skyddsvärda arter som är knutna till livsmiljöer som ingår i art- och habitatdirektivet.
- restaurera rikkärret i områdets västra del,
- ordna angoringspunkter, information och anläggningar för att kanalisera besökare så att naturvärdena inte skadas och upplevelsen av området bibehålls
- bevara områdets kulturhistoriska lämningar
- nya kunskaper om hotade arter och hänsynskrävande arter, samt värdefulla naturtyper beaktas och införlivas i den löpande skötseln av reservatet

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avverka träd eller buskar eller bortföra död ved eller uttransportera lövved
2. vidta åtgärd såsom att plöja, spränga, gräva, schakta, dika, tippa, dumpa, anordna upplag, utfylla med rensmassor eller annat material, markbearbeta eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning eller småvatten,
3. uppföra ny byggnad eller annan anläggning såsom t.ex. mast och vindkraftverk,
4. anordna vägar och leder,
5. dra fram luft- eller markledning,
6. utföra dikning eller dränering,
7. uppföra hägnader,
8. använda biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, tillföra växtnäringssämnen, kalk eller andra gödsel- eller jordförbättringsmedel,
9. låta betesdjur som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
10. omföra jordbruksmark till skogsmark,
11. så eller plantera träd, buskar eller andra växter,
12. Inom område markerat "betesreglering" (bilaga 2) hålla betesdjur under tidsperioden 1 mars - 15 juli.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. uppsättande och underhåll av stängsel.
3. årlig betesdrift, röjning och gallring (se bilaga 2)
4. skapande av död ved, friställning av träd, luckhugning, gallring, ringbarkning, utplacering av död ved, anläggning av faunadepåer. (se bilaga 2)
5. Återskapande och skötsel av rikkärr innefattande årlig slåtter, röjning av sly och buskar. (se bilaga 2)
6. Anläggande av parkeringsplats enligt bilaga 2.

7. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
8. åtgärder som genomförs av förvaltaren som skötsel i syfte att motverka skador som orsakas av vilt och invasiva främmande arter.
9. miljöövervakning samt uppföljning av områdets skötsel.
10. utmärkning av leder, uppsättning av skyltar eller andra liknande anordningar för friluftslivets skull enligt bilaga 1

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, stenmurar och andra naturföremål eller kulturlämningar,
2. klättra på av förvaltaren markerade stenblock och berghällar med knotterytor samt på av förvaltaren markerade jättegrytor med kalkrester,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd och buskar,
4. medföra hund (eller annat sällskapsdjur) som inte hålls i fysiskt koppel,
5. ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande annat än på anvisade parkeringsplatser,
6. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för reservatet främmande föremål (t ex geocachar eller dylikt)
7. sätta upp fasta främmande föremål så som tavla, skylt, affisch eller liknande
8. anordna och organisera tävling, orientering, lägerverksamhet, tipsrunda eller liknande arrangemang

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

9. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning, eller annan selektiv³ metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden rapporteras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot bestämmelserna i artskyddsförordningen,
10. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar med undantag av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att fynden rapporteras i Artportalen,

³ Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-10.
- tillsyn i samband med förvaltarens skötsel av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Exempel på driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av vägslänter eller rensning av vägtrummor. Vid utförande av större åtgärder som inte är driftåtgärder ska Länsstyrelsen informeras inför arbetet. Vid akuta åtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts,
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken, drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- eller teledistributör. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akuta underhållsåtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar.

Från reservatsföreskrifterna gäller även följande undantag

A3 gäller ej för jakttorn som ej är fasta anläggningar.

A7 gäller ej för erforderliga stängsel för betesdrift eller som avgränsning av bebyggd tomtplats,

A9 gäller ej vid behandling av parasitangrepp som konstaterats under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.

C4, C6 och C7 gäller ej för markägare eller innehavare av jakträtt i samband med viltförvaltning eller jakt.

C6 gäller ej markägare eller innehavare av särskild rätt till fastighet i samband med kreatursvallning.

C7 gäller ej vid skyltning av vägar.

Förvaltaren kan lämna skriftligt tillstånd att anordna och organisera tillfälliga mindre arrangemang som t.ex. orientering, lägerverksamhet, tipsrunda eller liknande arrangemang om det inte negativt påverkar vare sig mark, växt- eller djurlivet eller övriga besökare i någon större omfattning. Förvaltaren kan även lämna skriftligt tillstånd till att sätta upp markeringar i samband med ovannämnda arrangemang.

Föreskrifterna utgör ej hinder för uttransport av timmer och grot i samband med avverkning på fastigheten Kjuge 11:2 via fastigheten Kjuge 11:3 enligt bilaga 3. Inför uttransport ska länsstyrelsens förvaltare av naturreservatet meddelas.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Naturreservatet ska skydda, bevara och utveckla den biologiska mångfalden i området och nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter, värdefulla naturtyper, geologi samt geomorfologi ska beaktas och införlivas i den löpande skötseln av reservatet.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (16 §),
- Kulturmiljölag (1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ur, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- lokala, kommunala ordningsföreskrifter.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska och geologiska värden.

El- och teleledningar

Bestämda el- och teleanläggningar får kontrolleras och, efter samråd med länsstyrelsen, underhållas fortlöpande. Underhållsåtgärder kan exempelvis vara att vid behov fälla farliga kantträd, röja vegetation i ledningsgator, vidta nödvändig kvistning samt annat underhåll, exempelvis i form av att byta stolpar eller reparera linor. Underhållsarbete kan även innebära behov av att köra maskiner till och från ledningen samt i ledningsgatan.

Elnätägaren ska kontaktas om en förändring av marknivån under eller bredvid kraftledningarna skulle ske eller om anläggningar såsom vägar, parkering, byggnader, staket etc. ska anläggas.

Om träd avverkas invid eller under elkraftledningar gäller särskilda bestämmelser (ESA⁴). Innan arbete i ledningsområdet påbörjas ska ledningsbevakning beställas. Inför markarbeten ska Skanovas kabelanvisning kontaktas via www.ledningskollen.se. Utökningar av elnätet ska tillståndsprövas när begäran av elanslutningar görs.

Klättring

Enligt föreskriften C2 är det förbjudet att klättra på av förvaltaren markerade stenblock och berghällar med knotterytor samt på av förvaltaren markerade jättegrytor med kalkrester. Här avses knotterytor med kalkrester samt även ett urval välutvecklade knotterytor utan kalkrester. Dessa knotterytor och jättegrytor finns på block och berghällar inom området och dessa riskerar att förstöras vid sådant upprepat slitage som uppstår vid t ex klättring. Länsstyrelsen erinrar även om att det enligt allemansrätten inte är tillåtet att vare sig slå in bultar i berget eller att borsta bort exempelvis lavar.

Säkerhet

Förvaltaren kan genom skyltning eller andra åtgärder varna för områden som kan utgöra en fara för allmänhetens säkerhet, exempelvis skogsbestånd som innehåller träd som kan falla omkull eller trädgrenar som kan falla till marken, rasbranter med stenar som kan komma i rörelse, branta stup eller liknande.

Om det finns skäl kan Länsstyrelsen besluta om ändrade ordningsföreskrifter.

⁴ ESA - Elsäkerhetsanvisningar

Beskrivning av reservatet

Naturreseptatet ligger vid Ivösjöns sydvästra kant och utgörs av restberget Kjugeskull och områdena väster, söder och norr om detta. Området är topografisk väldigt varierat med en höjdskillnad på ca 60 meter mellan höjdryggen och de lägst liggande delarna. Toppen på kullen ligger på 66 meter över havet och erbjuder en fantastisk utsikt över det omkringliggande landskapet. Norr om höjdryggen ligger en större betesmark som till största delen är ögödsld. Denna har tidigare fungerat som utmark åt Kjuges by. Delar av betesmarken har en hög grad av buskighet. I betesmarken finns ett stort inslag av kulturhistoriska lämningar i form av stenmurar, fågator och ett par domarringar. Betesmarken avdelas av en gran- och lärkplantering som ej ingår i naturreseptatet. I den östra delen växer en bokskog där delar börjar få ett naturskogsliknande utseende medan andra delar utgörs av produktionsskog. Delar av den östra bokskogen betas. Den friliggande delen längst till väster består av ett rikkärr med omgivande askskog. Området runt höjdryggen är känt för den stora förekomsten av väldiga stenblock och jättegrytor. Länge ansågs dessa vara flyttblock och jättegrytor från istiden men i själva verket är de mer än 75 miljoner år gamla. Höjdryggens södra del är skogbevuxen med främst ek och bok men här och var växer även gamla tallar. Den norra delen av höjdryggen betas av får och här växer bland annat körsbär, en, gulsippa och backsippa. Den enda lokalen i Sverige för rosenmott (*Eurhodope rosella*) finns inom naturreseptatet. Området är i behov av ökat bete och i viss mån restaurering genom att framförallt glesa ut en.

SKÄL FÖR BESLUT

Naturreseptatet innehåller livsmiljöer och arter som är förtecknade i Bilaga 1, 2 och 4 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter samt arter som är förtecknade i Bernkonventionens Bilaga II och III.

De prioriterade bevarandevärdena består framför allt i att långsiktigt skydda livsmiljöer och arter som är förtecknade i Bilaga 1, 2 och 4 i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Som en del i detta ingår att bevara fullgod bevarandestatus för områdets betesmarker som består av naturtyperna 4030, 5130, 8230 och 9071. Sandnejlika (*Dianthus arenarius*) finns i området och den behöver få fullgod bevarandestatus. Områdets bokskogar (9110) ska bevaras med fullgod bevarandestatus.

Området ligger i en trakt som utgör en skoglig värdekärna med mycket höga biologiska värden. Trakten innehåller arealer löv- och ädellövskog som har pekats ut av skogsstyrelsen som biotopskyddsområden, nyckelbiotoper och sumpskogar.

Naturreservatet utgör en viktig del av den skogliga värdekärnan och innehåller arealer med orörda, näringsrika och artrika löv- och ädellövskogar med ett betydande inslag av framförallt bok och ek.

I området finns även fuktiga lövskogar, rikkärr och fäladsmarker med mycket höga naturvärden.

Det föreslagna naturreservatet Kjugeskull hyser höga biologiska och geologiska värden. Den stora naturbetesmarken har en mycket lång kontinuitet som utmark till Kjugeskull by. Uppe på den betade kullen finns Sveriges enda förekomst av den hotade fjärilen rosenmott. De rikligt förekommande klippblocken med spridda förekomster av jättegrytor med kalkrester och knotterytter med eller utan kalkrester är mycket viktiga för förståelsen av de geologiska processer som verkat på Kjugeskull och i NÖ Skåne.

Kjugeskull är ett av Skånes mest besökta naturområden och nyttjas av klättrare, fågelskådare och vandrare.

Området berörs helt eller delvis av:

- Natura 2000 SCI med bevarandeplan fastställd 2016-12-16; Dnr 511-20861-2015, 1290.
- Riksidresse naturvård MB 3:6
- Riksidresse friluftsliv MB 3:6
- Närmare naturen i Skåne
- Genomförandeplan för skydd av Tätortsnära natur
- Värdestrakt för ädellövskog utpekad i strategi för formellt skydd i Skåne 2006.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd och i länsstyrelsens program för skydd av tätortsnära natur. Ett permanent skydd av området som naturreservat medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen levande skogar, levande våtmarker, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Förordandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt kommunens översiktsplan.

Naturtyp	Areal (ha)	
	Bevarandestatus	
	Fullgod	Icke fullgod
Ris- och gräshedar nedanför gränsen (4030)	2,0	-
Enbuskmarker nedanför gränsen (5130)	0,40	-
Pionjärvegetation på silikatrika ytor (8230)	0,90	-
Trädklädda betesmarker-Ekhagar (9071)	2,2	-
Näringsfattig bokskog (9110)	6,1	-
Total areal naturtyper	11,6	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000		
Arter	Bevarandestatus	
Sandnejlika (<i>Dianthus arenarius</i> , A1954)	Icke fullgod	

- Tabell 1. Kjugekulls naturtyper med arealer 2006 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. (Bevarandeplan fastställd 2016-12-16; Dnr 511-20861-2015, 1290).

INTRESSEPRÖVNING

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

KONSEKVENsutREDNING

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de inte innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Bildande av naturreservatet ha varit uppe för diskussion under många år. 1984 gjordes en förberedande studie av Ekologgruppen i Landskrona. 1997 övergick ägandet av fastigheten där själva kullen är belägen från domänverket till staten (naturvårdsverket). Staten har mellan 2015 - 2018 inträngsersatt övriga delar av det blivande naturreservatet.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

ÖVERKLAGANDE

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se Bilaga 7.

Upplysningar om ersättningstalan

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan ska ställas till mark- och miljödomstolen i Växjö.

Det finns också möjlighet för sakägare att förhandla med länsstyrelsen, eller av länsstyrelsen utsedd förhandlare, om frivillig överenskommelse om ersättning inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även medverkat miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Per Carlsson (föredragande).

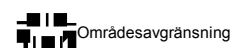
Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning och förslag på anläggningar
2. Karta med markanvändning med hänvisning till föreskrifter
3. Karta med vägar för uttransport av timmer och grot
4. Förteckning över fastigheter med inskrivna rättigheter
5. Skötselplan
6. Remissammanställning med kommentarer – naturreservatet Kjugekull
7. Hur man överklagar
8. Sändlista

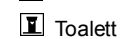

Kjugekull

Anläggningar

- Vandringsled grön - ca 1,2 km
- Vandringsled röd - ca 1,1 km
- Vandringsled blå - ca 3,4 km

0 25 50 100 Meter

Markanvändning med hänvisning till föreskrifter

Naturreseptatet Kjugekull

Naturreseptatets gräns

Parkering
Hänvisning till föreskrift B:6

Betesmark
Hänvisning till föreskrift B:3

Naturskog
Hänvisning till föreskrift B:4

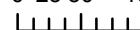

Rikkärrsmiljöer
Hänvisning till föreskrift B:5

Betesreglering
Hänvisning till föreskrift A.12

0 25 50 100 Meter

Skala 1:6 000

— Uttransportvägar för timmer och GROT

Kontaktperson
Naturskyddsenheten
Per Lindvall Carlsson
010-224 12 72
per.carlsson@lansstyrelsen.se

FASTIGHETSFÖRTECKNING

Del av Kjuge 8:4
Del av Kjuge 7:4
Del av Kjuge 7:5
Del av Kjuge 8:5
Del av Kjuge 11:3
Del av Bäckaskog 1:96
Bäckaskog 1:133

Rättigheter

Beteckning

D201600044503:1.1
D201600026645:1.2
D201600026644:1.1
D201700054994:1.1
D201900112597:1.1
11-IM1-73/1297.1
11-IM1-73/1301.1
11-IM1-73/1303.1
11-IM1-75/11206.1
11-IM1-76/2979.1

Ändamål

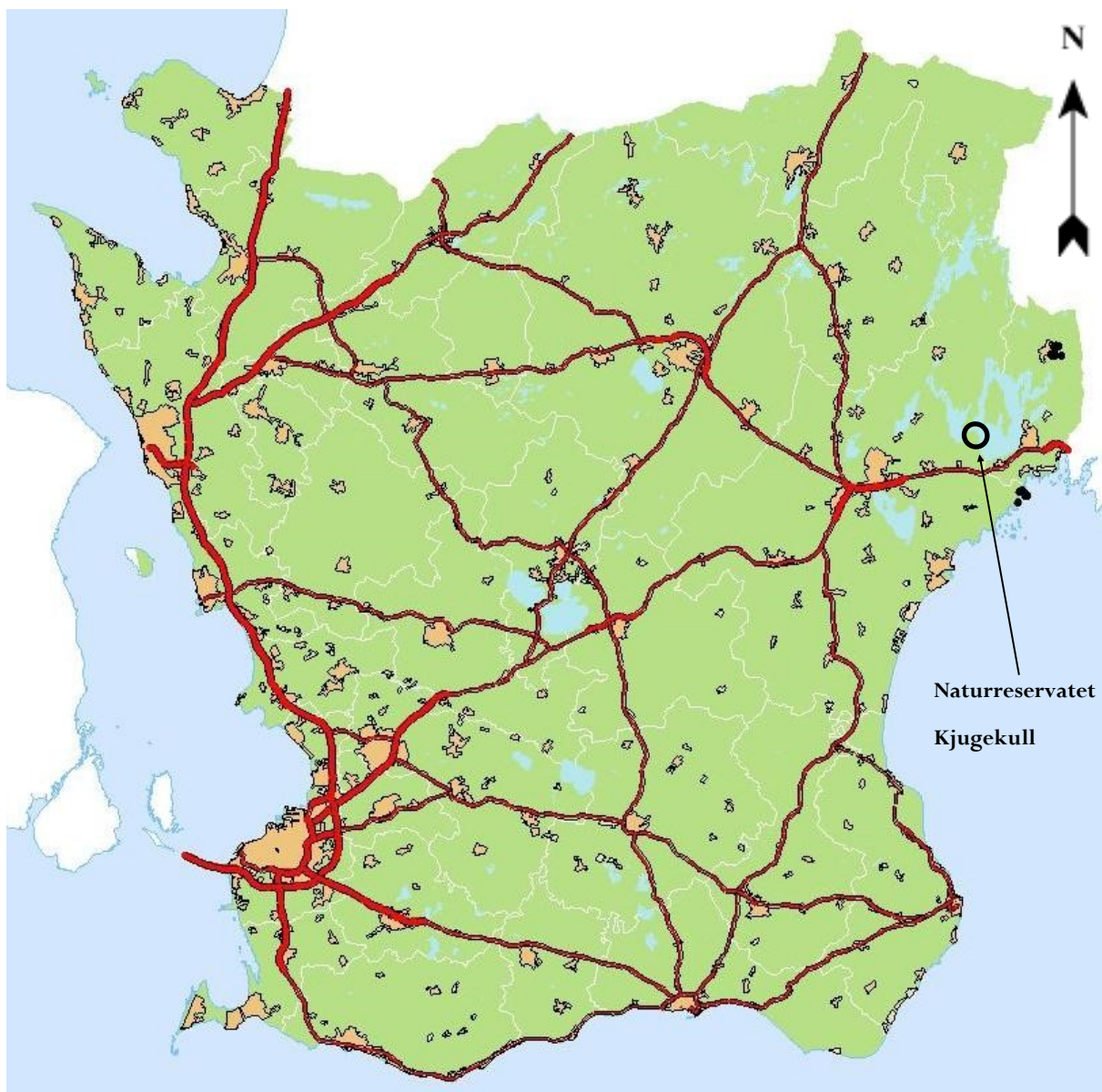
Elledning
Elledning
Elledning
Elledning
Elledning
Kraftledning
Kraftledning
Kraftledning
Kraftledning
Transformtorkiosk mm

Förmån för Olofström 1:94, Olofström
Hallandsboda 1:82

Skötselplan för naturreservatet Kjugekull

-Kristianstads kommun SKÅNE LÄN

Diarienummer: 511-28025-2015; 1290-261

Beslutsdatum: 2019 - 11 - 15

Titel: Skötselplan för naturreservatet Kjugekull

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Per Carlsson

Beställningsadress: Länsstyrelsen Skåne

Miljöavdelningen

205 15 Malmö

Tfn: 010 - 224 10 00

skane@lansstyrelsen.se

Copyright: Länsstyrelsen Skåne. Innehållet får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan.

Layout: Länsstyrelsen Skåne och planförfattaren

Omslagsbild: Foto: Per Carlsson

Innehållsförteckning

Inledning

1.	SYFTET MED NATURRESERVATET	5
2.	BESKRIVNING AV OMRÅDET	7
2.1	Administrativa data med information om Natura 2000	7
2.2	Allmän beskrivning och bevarandevärden	10
2.2.1	Geomorfologi	10
2.2.2	Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	11
2.2.3	Biologi	12
2.2.4	Friluftsliv	14
2.2.5	Vad kan påverka området negativt	14
3.	ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	15
3.1	Övergripande mål	14
3.2	Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
4.	SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR PLANERINGSOMRÅDEN	15
4.1	Skötselområden	15
4.1.1	Skötselområde NO: Äldre skog som i huvudsak lämnas orörd	15
4.1.2	Skötselområde NS: Ung eller likåldrig skog med restaureringsåtgärder (slutmål NO)	16
4.1.3	Skötselområde NB: Betesmarker	19
4.1.4	Skötselområde Ri: Rikkärr	20
5.	FRILUFTSLIV	21
5.1	Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar	21
5.2	Vägvisning	21
5.3	Vägar, stigar och leder	21
5.4	Renhållning och sanitära anordningar	22
5.5	Utemuseet	22
6.	JAKT OCH FISKE	22
7.	UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS	22
8.	TILLSYN	22
9.	DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	22
9.1	Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	22
9.2	Revidering av skötselplanen	22
10.	KOSTNADSANSVAR OCH FINANSIERING	23
10.1	Ekonomisk utredning	23
10.2	Finansiering av förvaltningen	23
10.3	Prioritering av åtgärder och kostnadsansvar	24
11.	RÖDLISTADE ARTER	25
12.	KÄLLOR	27

Bilagor:

Bilaga 1:	Områdesavgränsning	29
Bilaga 2:	Skötselområden	31
Bilaga 3:	Anläggningar	33
Bilaga 4:	Natura 2000	35

1. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet:

- bevara och utveckla befintliga och potentiella naturvärden i ett större sammanhängande landskapsavsnitt av nationell betydelse för naturvärden samt bibehålla områdets kulturvärden och nuvarande betydelse för friluftslivet,
- bevara områdets internationellt unika geomorfologiska särdrag,
- upprätthålla och utveckla gynnsam bevarandestatus för förekommande arter och livsmiljöer enligt EU's art- och habitatdirektiv,
- långsiktigt bevara och utveckla biotoper som utgör en livsmiljö för fridlysta och nationellt rödlistade växt- och djurarter samt arter och biotoper som omfattas av nationellt åtgärdsprogram,
- långsiktigt bevara och utveckla ädellövskogar till ett naturskogsliknande tillstånd,
- bevara och utveckla betesmarker så att de utgörs av en variation av öppna, träd- och buskrika områden, brynmiljöer och betespåverkade skogspartier,
- tillgodose allmänhetens möjlighet till rörligt friluftsliv som kan ge rika natur- och kulturupplevelser och erbjuda en tilltalande landskapsbild, samt på ett lämpligt sätt informera besökarna om områdets naturmiljöer, geologi och kulturhistoria.

Syftet uppnås bl a genom att:

- lövskog lämnas fritt från ekonomiskt skogsbruk för att på sikt skapa skogar som utvecklas genom en naturlig intern dynamik,
- mer död ved och mer variation i åldersstrukturen skapas genom luckhuggning, ringbarkning och tillskapande av högstubbar
- ingen levande eller död lövved tas bort från skogsmark
- betesmarkerna hävdas med naturvårdsinriktad beteshävd,
- nödvändiga åtgärder vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter samt särskilt skyddsvärda arter som är knutna till livsmiljöer som ingår i art- och habitatdirektivet.
- restaurera rikkärren i områdets västra del,

- ordna angöringspunkter, information och anläggningar för att kanalisera besökare så att naturvärdena inte skadas och upplevelsen av området bibehålls,
- bevara områdets kulturhistoriska lämningar,
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter, samt värdefulla naturtyper beaktas och införlivas i den löpande skötseln av reservatet.
- förbud mot klättring införs på vissa klippblock så att de geomorfologiska värdena såsom knotttriga vittringsytor och jättegrytor med kalkrester inte skadas.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativ data med information om Natura 2000

Namn	Kjugekull
Kommuner	Kristianstads kommun
Natura 2000 ID	SE0420107 och SE0420319
DOS-ID	1026724
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1).
Markägarkategori	Staten och privata
Koordinat centralpunkt	x: 460525 y: 6214956 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	NO—Skånes skogslandskap
Typindelning enligt vatten- direktivet:	Södra Sverige
Vattenförekomst (HID):	MS_CD: WA17665542; VISS EU_CD: SE621669- 141629
Areal	cirka 66 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000.

Förekommande naturtyper

Kod	Naturtyp	Areal (hektar)	Bevarandestatus
5130	Enbuskmarker nedanför trädgränsen	0,4	Fullgod
4030	Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen	2,0	Fullgod
9070	Trädklädda betesmarker - ekhagar	2,2	Fullgod
8230	Pionjärvegetation på silikatytor	0,9	Fullgod
9110	Boskogs av fryletyp	6,1	Fullgod
3130	Oligo- mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder	3,9	Icke fullgod
Total areal naturtyper		15,5	

Habitatens utbredning finns även redovisade på karta bilaga 4.

Förekommande arter

<i>Dianthus arenarius</i>	Sandnejlika	Icke fullgod
---------------------------	-------------	--------------

Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Områdets prioriterade bevarandevärden:

Kjugekull med omgivande marker är ett av nordöstra Skånes mest välbesökta friluftsområden. Mätningar i området gjorda av Kristianstads kommun pekar på besökssiffror på mellan 30-40 000 besökare årligen men det rör sig sannolikt om ännu fler då mätningstrustningen endast placerats vid en av "ingångarna". Friluftslivets förutsättningar är därför mycket viktiga att ta hänsyn till vid skötseln av naturreservatet.

Inom naturreservatet har ett antal rödlistade arter av framförallt insekter men även kärlväxter hittats. Särskilt kan nämnas rosenmott, sandnejlika och luddfingerört (se tabell sid 25). Rosenmottet har sin enda lokal i Sverige inom reservatet varför särskild vikt bör läggas på den och dess värdväxt fältvädd.

Delar av området har under lång tid sakta vuxit igen med skog och buskar.

Naturresevatets sydöstra del är ett utpekat Natura 2000 område med tillhörande bevarandeplan (dnr 511-20861-2015, 1290). Syftet med Natura 2000-området Kjugeskull är att bevara ett odlingslandskap som hävdas genom bete. Områdets betesmarker behöver röjas och gallras för att inte bli mer skogspräglad. Enbuskarna i området ska bevaras och inte skuggas ut. Naturtyperna ris- och gräshedar (4030), enbuskmarker (5130), trädklädda betesmarker (9070) samt pionjärvegetation (8230) finns i området och ska alla prioriteras. Det är betesmarkerna som ska prioriteras vid skötsel. Bokskogen(9110) ska inte vara präglad av produktionsskogsbruk.

Övriga delar av naturresevatet består av en större torr betesmark, bokskog, blandlövskog och ekskog. Betesmarken ska fortsatt hållas öppen och ska inte tillåtas få växa igen mer än dagens läge. Skogarna ska få utvecklas mot ett naturskogsliknande tillstånd. Utsikten från kullen ska fortsatt vara god. Rikkärren i den västra delen ska hållas öppna och fria från uppväxande sly.

Bevarandemål

Natura 2000-områdets betesmarker ska vara starkt präglade av det årliga betet men då det finns mycket insekter som är kopplade till blommade växter kan de låtas gå i blom. Enbuskar ska gynnas men när de växer i stort buskage så behöver de röjas. Sly av träd och buskar hålls efter. Värdefulla träd bevaras och efterträdare gynnas. Kärlväxtfloran ska vara artrik och domineras av hävdgynnade arter med ett stort inslag typiska och karaktäristiska arter. Exempelvis ska backsippa, gullviva och gul fetknopp finnas i livskraftiga populationer. En mosaik av blommande buskar, brynmiljöer, artrik betesmark samt en halvöppen skog med solbelyst död ved behövs. Sandnejlika ska ha en gynnsam bevarandestatus. Naturtyperna ska ha en areal som är lika stor eller större än nedan angivet. En betad bokskog 9110 finns också och där liksom i 9070 är det viktigt att det finns rikligt med död ved samt flera grova och gamla träd. Idag finns bara enstaka grova träd. Ekar gynnas inom skogen.

Fig 1: Blockrik del av skötselområde NO 2.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Naturreservatet ligger vid Ivösjöns sydvästra kant och utgörs av urbergskullen Kjugekull, som reser sig upp genom kritavlagringarna samt områdena väster, söder och norr om urbergskullen. Området är topografisk väldigt varierat med en höjdskillnad på cirka 60 meter mellan höjdryggen och de lägst liggande delarna. Toppen ligger på 66 meter över havet och erbjuder en fantastisk utsikt över det omkringliggande landskapet. Norr om höjdryggen ligger en större betesmark som till största delen är ogrödslad. Denna har tidigare fungerat som utmark åt Kjugaby. Delar av betesmarken har en hög grad av buskighet. I betesmarken finns ett stort inslag av kulturhistoriska lämningar i form av stenmurar, fägor och domarringar. Betesmarken avdelas av en gran- och lärkplantering. I den östra delen växer en bokskog där delar börjar få ett naturskogsliknande utseende medan andra delar utgörs av produktionsskog. De äldre delarna betas. Delområdet längst till väster består av rikkärr med omgivande alskog. Området runt höjdryggen är känt för den stora förekomsten av väldiga stenblock. Längre ansågs dessa utgöras av flyttblock från istiden men är i själva verket mer än 75 miljoner år gamla. Höjdryggens södra del är skogbevuxen med främst ek och bok men här och var växer även tall. Höjdryggens norra del är mer öppen och här växer bland annat körsbär, ek, en, gulsippa och backsippa. Här finns även den akut hotade fjärilen rosenmott. Detta är numera den enda lokalen i Sverige. Fjärilen är beroende av värdväxten fältvädd som blommar sent (juli-september). Området är därför i behov av ett sent bete och i viss mån restaurering genom att framförallt glesa ut buskar, björk och där det anses nödvändigt ek.

I väster runt om vägen till hembygdsgården växer en ung blandlövskog med ett stort inslag av ek. Villands-Härads hembygdsförening har ett hembygdsmuseum i området (tomten ingår dock inte i naturreservatet) där det även ligger ett kafé. I området finns även ett utemuseum som drivs av Regionmuseet i Kristianstad.

2.2.1 Geomorfologi

När man närmar sig naturreservatet lägger man märke till den markanta höjdryggen från vilken naturreservatet får sitt namn. Berget som utgör höjdryggen består av granitgnejs som bildades för cirka 1,4 miljarder år sedan. Urbergskullen Kjugekull har bildats genom en omfattande kaolinvittring av sprickor i urberget. Hur det gick till kan man se i det närbelägna naturreservatet Ivöklack, där den branta vittringsfronten är exponerad och djupvittringsrester av kaolin finns kvar i det nedlagda lertaget vid Blaksudden. Detaljformerna på Kjugekull är av stort geomorfologiskt intresse, då de visar upp både gamla former (t.ex. vittringsgrytor och knotterytter), där kritsedimenten legat direkt på urberget, och nyare glaciala former, periglaciala former och recent ytvittring. Kjugekull är en viktig representant för Tiden i landskapet. Redan på vägen upp mot hembygdsgården lägger man märke till ett par stora stenblock. Väl innanför staketet ökar dessa i antal och ligger spridda runt hela höjden. Blocken har en lång historia. De bildades som kärnblock i en kaolinvittringsmantel (se naturreservatet Ivöklack och Blaksuddens nedlagda lertag), sedan frilades de och inkorporerades därefter i kritans bottenkonglomerat för att till slut åter komma i dagen och flyttas av isen. Block är därför speciellt vanliga på Kjugekulls västsida, men förekommer också rikligt i söder. Det speciella med urbergets ytformer på Kjugekull är att både block och hållar uppvisar ytvittringsformer (t.ex. vittringsgrytor och knotterytter), som bevarats länge under ett krittäcke. Rester av krita finns på många ställen på Kjugekull och ofta i samband med de gamla ytvittringsformerna. Formerna på Kjugekull har visat att många av de så kallade glaciala jättegrytorna i nordöstra Skåne i stället är vittringsgry-

tor från krittiden, dvs. de är mer än 75 miljoner år gamla. Kjugekulls krittida urbergsformer utgör en unik referensyta för att bedöma effekten av den glaciala omformningen. Man kan dessutom iaktta hur knotterytor (ytor med utkilande kristaller av komponenter i urberget) med kalk bildar ett skal, som i dag vittrar bort och därmed ger blocken nytt utseende. Blocken har en lång historia och bildades ursprungligen under eller före krittiden som kärnblock i en vittringsmantel. I några block finns vittringsgrytor med kalk, som visar på deras kretaceiska ursprung, som ytvittringsformer. Vissa block har en blandning av nya och gamla ytor, vilket visar att blocken i sig är mer än 75 miljoner år gamla.

Figur 2: Flygbild från 1940 som visar ett betydligt mer öppet landskap än idag.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Fornlämningar i området visar på att stenålderns jägarfolk uppehållit sig i området.

Under 1500-1600-talet var skogens utbredning troligtvis mycket begränsad. På Buhrmans karta (1684) och på den geometriska avmätningen (1727) ser man att området runt och norr om höjdryggen var skogbeksädd.

Den skånska rekognoseringskartan 1812-18 visar att den nordöstra delen av området var skogbeksädd. Sen den tiden kan man säga att igenväxningen har fortsatt fram tills nutid. 1874 genomfördes en sänkning av Ivösjön med 1,8 meter. Detta avspeglar sig framförallt i områdets östra strandkant som är mycket brant.

Gran, tall och lärkplanteringarna har tillkommit från 1950 och framåt. Flygfotot (figur 2) visar Kjugekull 1940. En tydlig skillnad mot idag är just avsaknaden av gran-, tall-, och lärkplanteringen. Det är också tydligt att betesmarkerna var mer öppna och att det i stort sett saknas buskage. Betesmarkerna i området har tillhört Kjuge bys utmarker och har delvis brukats med ett roterande åkerbruk där delar odlats upp vissa år. Uppodlingen och betet hade en utarmande och försurande effekt på de sandiga jordarna och det resulterade i att ljung under en period var den dominerade växten. Flygfotot (figur 3) från 1965 visar ett fortfarande betydligt mer öppet landskap än i dag men tall och lärk har planteras och buskar har börjat breda ut sig.

2.2.3 Biologi

Av de rödlistade arter som finns registrerade i artportalen är merparten av dessa funna inom naturreservatets betesmarker. Sammanlagt finns för närvarande 17 arter fjärilar registrerade varav flertalet av dessa indikerar torra, sandiga, kalkrika öppna marker. En av fjärilarna är rosenmott som har sin enda svenska fyndplats här. Vad gäller svampar finns flera rödlistade arter registrerade inom de skogliga delarna av naturreservatet. Flera av dessa signalerar höga eller mycket höga naturvärden. Många fynd är från strandskogen vilket tyder på en lång skoglig kontinuitet. Ett par intressanta fynd finns även på ek i den blockrika skogen söder om toppen.

Delar av naturreservatets betesmarker har varit uppodlade vilket i dessa delar har påverkat florans mer triviala hållet. Den finaste floran finner man på det olika höjdkullarna där förutsättningarna för att odla har varit dåliga. Strandskogsvegetationen hyser en mycket rik flora vilket delvis beror på ytligt liggande kalksediment. Listan på rödlistade arter visar på arter som nästan uteslutande trivs på torra, kalkrika öppna betade marker.

Fig 3: Flygfoto från 1965 över Kjugeskull. Bilden tagen från sydöst. I ellipsen syns den unga gran- och lärkplanteringen.

2.2.4 Friluftsliv

Kjugekull är ett av nordöstra Skånes mest besökta friluftsområden. Många besöker området för att vandra och njuta av utsikten över det omkringliggande landskapet. Kjugekull är också känt som ett av Sveriges bästa område för boulderklättring (fritt översatt från engelska klippblocks-klättring). Det finns en parkeringsplats inom området som tar cirka 30 bilar. Parkeringsytan är under vissa förhållanden underdimensionerad och kan behöva förstärkas inom området. Ett par slingor finns markerade inom området men dessa bör skyltas upp tydligare. I samband med uppförandet av utemuseet gjordes en slinga med stationer ute i landskapet där man via en broschyr kunde läsa om olika geomorfologiska och kulturhistoriska företeelser. Informationsstolparna, som från början varit korta, i marken fastgjutna, ekstolpar med ett nummer och ett huvudord instansat på en bockad aluminiumplåt, är i dåligt skick och bör restaureras.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt ?

- Igenväxning av betesmarker
- Igenväxning av geologiskt intressanta platser
- Ekonomiskt skogsbruk
- Klippblocksklättring, så kallad boulderklättring, kan påverka vissa värdefulla geologiska formationer negativt men detta gäller i första hand de mer än 75 miljoner år gamla, framvittrade knotterytorna och jättegrytorna med kalkstensrester, där upprepade beröring av händer och fötter riskerar att vittringsyterna och kalken nöts ner. Föreskriften C1 i reservatsbeslutet förbjuder att man klättrar eller på annat sätt skadar dessa vittringsformer med eller utan kalkansamlingar. Skyltar sätts upp vid de block och berghällar som klättring inte ska förekomma på (se vidare under friluftsliv).

3. Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Bevara områdets unika geomorfologiska karaktär. Skogarna ska utvecklas mot ett naturskogsliknande tillstånd. Den stora betesmarken i norr ska fortsatt hållas öppen och ska inte få växa igen mer än dagens läge. Betesmarken på höjdryggen ska vara mer öppen på bekostnad av en, fågelbär, björk, ek och buskar. Utsiktmöjligheterna från kullen ska vara fortsatt goda vilket innebär att några tallar i söder kommer att avverkas eller topphuggas. Rikkärren i den västra delen ska vara öppna.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Skogarna i området ska i stort sett få utvecklas fritt då de redan präglas av rik tillgång på död ved och en mycket god förnygring. Dock behövs naturvårdsåtgärder genomföras i vissa av de mer produktionssködda delarna av skogarna.

Betesmarkerna ska vara präglade av årligt bete och uppvisa en väl avbetad grässvål. Igenväxningsvegetation hålls tillbaka.

Inom Natura 2000 –området behöver betesmarkerna röjas på både träd och buskar.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområden

4.1 Skötselområden

Skog

NO	Äldre skog som i huvudsak lämnas orörd
NS	Ung eller likåldrig skog med restaureringsåtgärder (slutmål NO)

Betesmarker

B	Betesmarker
---	-------------

Ängsmark

RI	Rikkärr
----	---------

4.1.1 Skötselområde NO— Äldre skog som i huvudsak lämnas orörd, 17,8 hektar

Tabell 1. Översikt över areal och dominerande trädslag för delområdena i planeringsområde NO

<u>Delområde</u>	<u>Nuvarande trädslag</u>	<u>Målträdslag</u>	<u>Areal</u>
NO 1	Gammal bok	Bok minst 50 %	ca 3,3 ha
NO 2	Gammal bok, ek och tall	Bok och ek	ca 9 ha
NO 3	Gammal bok och ek	Bok och ek	ca 3 ha
NO 4	Blandat löv	Blandat löv	ca 2,5 ha

Beskrivningar:

- NO 1: Området består av äldre bokskog som betas. Det finns ett visst inslag av både stående och liggande grov död ved. Föryngring finns i hela området men är kraftigt nedbetad.
- NO 2: Skog som i huvudsak består av bok och ek. Många är gamla och grova. Ett stort inslag av äldre tall finns söder om höjdplatån. Området som är väldigt blockrikt och geologiskt intressant ligger runt om höjdplatån och är i sin helhet Natura 2000 bestående av naturtyperna 9071, 9110 och 8230. Området betas av får tillsammans med skötselområde B2. Oxtungsvamp och blekticka har hittats på ek i området. Detta är arter som signalerar gamla träd och när det gäller oxtungsvamp även brunröta. Oftast hyser dessa träd ett stort antal andra sällsynta och rödlistade arter.
- NO 3: Gammal bok- och ekskog i mycket blockrikt område. God föryngring av både bok och ek.

NO 4: Skogsklädd brant slänt som vetter mot Ivösjön. Detta var tidigare strandzonen men efter Ivösjöns sänkning 1874 har här utvecklats en skog. Skogen består av al, ask, bok, asp, alm och hassel. Ett visst inslag av hagtorn finns i de norra delarna. Det finns ett stort inslag av framförallt död ask i de norra delarna. Grova bokar med en del skador. I området finns rapporterat brunskivig citronspindelskivling, kejarspindelskivling och praktfingersvamp vilka indikerar olika typer av ädellövskog med höga eller mycket höga naturvärden. Området betas av nöt tillsammans med NO 1 och B 1. I strandzonen går en vandringsled.

Bevarandemål: Ädellövskogar med naturlig inre dynamik

Skogen har en naturskogslik karaktär och den utvecklas genom naturlig dynamik där död ved skapas genom naturliga processer och föryngring sker spontant. Skogen ska ha en stor variation i trädslag, ålder och struktur. Det finns en stor mängd både liggande och stående död ved i alla storlekar och nedbrytningsstadier. Epifytfloran är riklig och artrik. Fältskiktet domineras av örter och gräs och vårbloomningen är riklig. Hydrologin är naturlig.

Skötselåtgärder

Skogen lämnas orörd för utvecklig med intern ståndsdyamik. Vissa åtgärder kan förekomma enligt nedan.

- Avstängslingar för att gynna föryngring kan genomföras om behov anses föreligga
- Enstaka träd kan fällas för att gynna föryngring i den fallna krondelen
- Ringbarkning eller fällning träd som växer eller börjar växa upp i kronan på trädjättar.
- Träd som utgör fara för framkomligheten för friluftsliv och trafik kan tas ner.
- För att säkra möjligheten till utsikt tas vissa av de skymmande tallarna bort och andra topphuggs.
- Inom skötselområde NO 2 kan röjning runt geologiskt intressanta platser genomföras i samråd med SGU. Dock inte på bekostnad av att naturvårdsintressanta träd avverkas.

Vid åtgärder gäller att:

- all ved som uppkommer lämnas kvar i delområdena för att förmultna.

4.1.2 Skötselområden NS: Unga eller likåldriga skogar med restaureringsåtgärder (slutmål NO), 15 hektar

Tabell 1. Översikt över areal och dominerande trädslag för delområdena i planeringsområde NS

<u>Delområde</u>	<u>Nuvarande trädslag</u>	<u>Målträdslag</u>	<u>Areal</u>
NS 1	Ek ock Bok	Ek- och bokdominerad blandlövskog	ca 7,3 ha
NS 2	Bok	Bok minst 50 %	ca 5,6 ha

NS 3	Ek, hassel, hagtorn och björk	Ek minst 50 %, blommande buskar, ädellöv	ca 2,1 ha
------	----------------------------------	---	-----------

Beskrivningar:

- NS 1: Skog runt och norr om vägen upp till hembygdssparken och som består av en blandning av framförallt ek och bok. Eken är relativt ung och likåldrig medan bokarna är äldre och spärrgreninga. Ett visst inslag av lönn, rönn och tall finns i hela området.
- NS 2: Ung bokskog med ett visst innehåll av äldre överståndare. Mycket tät föryngring av bok.
- NS 3: Igenväxt betesmark i naturreservatets nordvästra del bestående av ek, hassel, hagtorn och björk. I den södra delen finns en lucka efter en granplantering avverkad 2016. På flygfoton från 1980-talet syns marken öppen och betad.

Bevarandemål: Ädellövskogar med naturlig inre dynamik

Skogen har en naturskogslik karaktär och den utvecklas genom naturlig dynamik där död ved skapas genom naturliga processer och föryngring sker spontant. Skogen ska ha en stor variation i trädslag, ålder och struktur. Det finns en stor mängd både liggande och stående död ved i alla storlekar och nedbrytningsstadier. Epifytfloran är riklig och artrik. Fältskiktet domineras av örter och gräs och vårbloomningen är riklig. Hydrologin är naturlig. Skogens kanter består, särskilt där de gränsar mot betade marker, av utvecklade, flickiga brynzoner med blommande buskar.

Skötselåtgärder

- Självföryngring av ädellövträd tillvaratas så långt det är möjligt.
- I föryngringsytor med riklig bokföryngring är framröjning av olika trädslag önskvärt (dock ska bok utgöra minst 50 % av grundytan i bokskog). Exempelvis kan ek, alm, ask, fågelbär, säl, rönn, asp och lind gynnas.
- För att skapa variation i trädskiktets struktur kan luckor i yngre skikt (upp till 70 år) skapas där det är lämpligt. Luckor i trädskiktet ger också olika ljusförhållanden vilket bl.a. gynnar vedlevande insekter. Luckorna kan skapas genom ringbarkning i områden som inte ligger i direkt anslutning till stigar. Nära stigar kan man öppna upp skärmen, exempelvis genom skapande av högstubbar. Luckorna skapas med flera olika tekniker och i olika storlekar - se t ex Ekologisk restaurering av ung produktionspräglad bokskog (Niklasson Mats, Länsstyrelsen i Hallands län).
- Bryn med insektspollinerade träd och buskar ska gynnas och kan anläggas där förvaltaren finner lämpligt. Detta sker exempelvis genom topphuggning eller naturvårdsinriktad avverkning av träd som beskuggar buskskiktet samt genom föryngring av gamla buskar genom beskärning. Brynkaraktären i skötselområde NS 3 ska bevaras och utvecklas så att brynmiljöer finns både åt öster och väster.
- Gamla ädellövträd, främst ek och bok, och ersättare till dessa friställs vid behov där det

är lämpligt. Friställning av träd görs för att förlänga livslängden hos grova och/eller vidkroniga träd, skapa grova och/eller vidkroniga träd eller för att öka solbelysningen av stammar och grenar. Grova och/eller vidkroniga träd som under lång tid stått omgivna av andra äldre träd friställs med försiktighet, genom ringbarkning eller etappvis framröjning.

- I brist på naturligt död ved, både stående och liggande, skapas sådan i såväl solbelysta som mer skuggiga miljöer. Detta sker i yngre bestånd (träd upp till 80 år) som innehåller lite (upp till 5 m³/ha) död ved och kan kombineras med skapande av luckor. För att få en kontinuitet av grov, död ved kan en högstubbe med tillhörande låga skapas per hektar vart tredje år.
- Avstängslingar mot vilt för att gynna föryngring kan genomföras om behov anses föreligga.
- Längs med vägar inom NS 1 kan kanter klippas och vegetation(buskar, sly) hållas undan på en bredd av inte mer än fyra meter.
- Alla barrträd avvecklas succesivt
- Inom delområdet finns fornlämningen L1990:719 även kallad Jättens badkar. Denna ska hållas fri från uppväxande sly.

Vid åtgärder gäller att:

- all ved som uppkommer lämnas kvar i delområdena för att förmultna.

Fig 4: Utsikt från toppen av Kjugekull nordost ut mot Ivösjön och Ivö.

4.1.3 Skötselområden B: Betesmarker, 27,5 hektar

Tabell 1. Översikt över areal och dominerande trädslag för delområdena i planeringsområde NB

<u>Delområde</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Mål</u>	<u>Areal</u>
B 1	Öppen buskrik betesmark		ca 25 ha
B 2	Blockrik betesmark		ca 2,5 ha

Beskrivningar

- B 1: Ogödslade torra betesmarker med ett fläckvis stort innehåll av en och hagtorn. Floran utgörs av bland annat backnejlika, backsippa, backtimjan, brudbröd, darrgräs, gul fetknopp, ljungsnärja och gullviva. I betesmarken finns ett stort inslag av kulturhistoriska lämningar i form av stenmurar, fågator och ett par domarringar. Delar av de norra delarna har tidigare varit uppodlade. Bitvis är området under kraftig igenväxning. Betesmarken avdelas av en gran-, tall- och lärkplantering.
- B 2: Blockrik betesmark som ingår i Natura 2000. Betesmarken har under de senaste 50 åren blivit alltmer igenväxt med ek, en björk och fågelbär. Rönjningar har genomförts under 2016-2017. Växter som hittats i området är bl a sandnejlika, luddfingerört, desmeknopp och jordtistel

Bevarandemål: Ogödslade torra betesmarker med ett fläckvis stort innehåll av en och blommande buskar.

Betesmarken ska inte tillåtas växa igen mer än dagens nivå. Det bör finnas flerskiktade bryn mot skogen. Betesmarken ska vara väl avbetad i slutet av säsongen. Björk, förutom äldre betespåverkad sådan, ska inte förekomma i själva betesmarken.

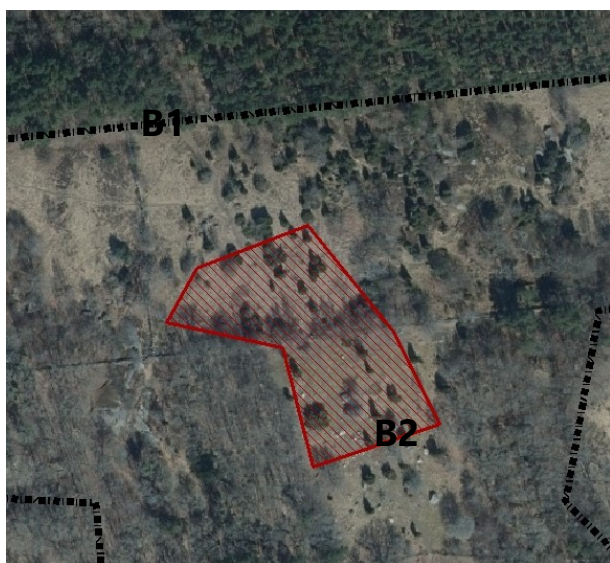
För delområde B 2 som i sin helhet är Natura 2000-område gäller följande bevarandemål: Natura 2000-områdets betesmarker ska vara starkt präglade av det årliga betet men då det finns mycket insekter som är kopplade till blommade växter kan de låtas gå i blom. Enbuskar ska gynnas men när de växer i stort buskage så behöver de röjas. Sly av träd och buskar hålls efter. Värdefulla träd bevaras och enstaka efterträdare gynnas. Kärleväxtfloran ska vara artrik och domineras av hävdgynnade arter med ett stort inslag typiska och karaktäristiska arter. Exempelvis ska backsippa, gullviva och gul fetknopp finnas i livskraftiga populationer. En mosaik av blommande buskar, brynmiljöer, artrik betesmark samt en halvöppen skog med solbelyst död ved behövs. Sandnejlika ska ha en gynnsam bevarandestatus. Naturtyperna ska ha en areal som är lika stor eller större än nedan angivet. En betad bokskog 9110 finns också och där liksom i 9070 är det viktigt att det finns rikligt med död ved samt flera grova och gamla träd. Idag finns bara enstaka grova träd. Ekar gynnas inom skogen.

Skötselåtgärder:

- Årligt bete.
- Rönjning av uppkommande sly genomförs där igenväxningen hotar att förminska arealen betesmark. Styrts via områdets åtagandeplaner (så länge dessa är aktuella) genom arrendator/markägare.
- För att gynna blommande växter och på så sätt insekter ska den del som är markerad

som SB i kartan ha sent (tidigast 15 juli) betespåsläpp.

- Skötselområdet B 2 röjs på enstaka enar och sly. Som målbild används flygfotot från 1965 (sid 13).
- Staket mellan område SB och övriga delen av skötselområde B 2 sätts upp och bekostas av förvaltaren (Länsstyrelsen i Skåne).
- Runt fornlämningen (Kjugekull i B2) röjs all en och sly—målbild sid 13.
- Utsiktsplatserna (se bilaga 3) hålls fria från uppväxande träd och buskar.
- Inom skötselområde B 2 kan rökning runt geologiskt intressanta platser genomföras i samråd med SGU. Dock inte på bekostnad av att naturvårdsintressanta träd avverkas.

- Inom skötselområde B 1 och B 2 genomförs åtgärder för att gynna fältvädd som är rosenmottets värdväxt. Fältvädd växer i det område som markerats på kartan till vänster. Dessa delar bör stängslas ifrån fram till slutet av september för att optimera för fältväddens blomning. Därefter kan delarna efterbetas alternativt slåtrars. Ingen slåtter efter 1 april.

4.1.4 Skötselområden RI: Rikärr, 0,35 hektar

Beskrivning: Topogent extremrikkärr som ligger som en egen del av naturreservatet längs Ivösjöns strand. Kärret var länge ohävdad och igenväxande men röjdes under 2015. Al och videbuskar tränger på från skogskanten.

I bottenkiktet förekommer späd skorpionmossa i riklig mängd. Andra vanliga arter är kärrkniprot och guldspärrmossa. Enstaka förekomster av de typiska rikkärrsarterna ängsnycklar, ag, fetbålmossa, storskedmossa och korvskorpionmossa påträffas också.

Bevarandemål: Öppet topogent extremrikkärr

Skötselåtgärder:

- Årlig slåtter som kombineras med rökning av uppkommande sly.
- Fortsatta rökningar av igenvuxna delar genomförs i samråd med rikkärrsansvarig inom ÅGP eller motsvarande.
- Vart 5:e år genomförs besiktning av rikkärrets status tillsammans med rikkärrsansvarig inom ÅGP eller motsvarande.

5 Friluftsliv

5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar även gränsmarkeringar

Naturreservatet nås med bil och det finns en parkering med plats för cirka 30 bilar. Området nås även med buss från Fjälkinge station där hållplatsen heter Kiaby Kjugevägen. Därifrån tar man sig till fots cirka 1 kilometer.

Mål:

Det ska finnas 2 stycken skyltar som informerar om naturreservatet, se bilaga 3

Det ska finnas minst en parkeringsplats, se bilaga 3. Det finns i beslutet reserverat ytterligare en yta för parkering om behov av en sådan anses föreligga.

Vid de klippblock, ca 5 stenblock med grytbildningar med kalkrester och ett urval på ca 5-10 stenblock och berghällar med knotterytor, även några utan kalkrester, skall det finnas skyltar, som informerar besökare om att det enligt föreskriften i C1 är förbjudet att klättra eller på annat sätt skada geologiska formationer. Klättring på dessa stenblock och berghällar riskerar att skada kalkrester och vittringsformer.

Skötselåtgärder:

Förvaltaren ansvarar för uppsättning av skyltar och anläggning och underhåll av parkeringsplats m m.

Skyltar vid klippblocken och berghällarna tas fram i samverkan med Svenska klätterförbundet och ämnesrepresentanter för de geomorfologiska bevarandevärdena. Förvaltaren står för kostnaden.

5.2 Vägvisning

Det finns en skylt vid korsningen Barumsvägen/Kjugevägen som hänvisar till Kjugekull. Denna skylt bör kompletteras med naturreservat.

Mål:

Minst en vägvisningsskylt med upplysning om naturreservatet bör finnas vid korsningen Barumsvägen/Kjugevägen.

Skötselåtgärder:

Förvaltaren ansvarar för kontakten med Trafikverket.

5.3 Vägar, stigar och leder

Det finns två markerade leder genom området. I vissa partier är dessa dåligt markerade och behöver rustas upp. Utöver ledmarkeringar finns också ett antal natur- och kulturhistoriska objekt markerade med nummer och huvudord, vilka också behöver rustas upp.

Mål:

Minst tre markerade leder och stigar ska finnas i området liksom ett antal i terrängen markerade natur- och kulturhistoriska objekt. (se bilaga 3)

Skötselåtgärder:

Skogsvägen och övriga stigar in i reservatet underhålls av förvaltaren vid behov. Vid behov kan

nya leder eller stigar anläggas av förvaltaren eller med förvaltarens medgivande om det behövs för friluftsliv, rekreation, utbildning. Detta ska i så fall ske utan att områdets bevarandevärden skadas på ett betydande sätt. Stigarna ska markeras.

5.4 Renhållning och sanitära anordningar

Det finns idag 3 soptunnor vid utemuseet och en toalett ca 50 meter söder om hembygdsgården (ligger utanför naturreservatet).

Mål:

Det ska finnas 3 soptunnor och 1 toalett vid hembygdsgården. Om behov uppstår kan sopkärl även placeras ut vid parkeringsplatsen.

Skötselåtgärder:

Kommunen ansvarar för underhåll efter avtal med förvaltaren .

5.5 Utemuseet

Inom området finns ett utemuseum som anlades av dåvarande Kristianstads länsmuseum 1986. Skötseln av museet sköts genom avtal mellan hembygdsföreningen och regionmuseet.

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får jakttorn inte uppföras.

Fisket regleras inte i reservatsbeslutet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselå-

gärder måste anpassas till ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och finansiering

10.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen

10.2 Finansiering av förvaltningen

Förvaltaren ansvarar för (eventuellt bekostar)

- Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning
- Tillverkning och underhåll av informationsskyltar inkl. skyltställ (2 stycken)
- Tillverkning och underhåll av informationsskyltar vid klätterkänsliga klippblock.
- Underhåll av parkeringsplats
- Genomförande av åtgärder i respektive skötselområden enligt skötselplanen
- Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder
- Markering av leder
- Tillsyn av naturreservatet
- Upprättande och revidering av skötselplan

Regionmuseet i Kristianstad och Villands härads hembygdsförening ansvarar för:

- Skötsel och underhåll av utemuseet. Regleras enligt avtal (1987-03-17) mellan Kristianstads länsmuseum och Villands härads hembygdsförening.

Kristianstads kommun ansvarar för

- Tömning av sopkärl
- Underhåll och tömning av toalett

Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter till annan part.

10.3 Prioritering av åtgärder och kostnadsansvar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planerings- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Priori- tet	Upplysning- ar
Markskötsel	Uppsättning av staket	2019	B1	Förvaltaren	1	Genomförs som en en-
	Naturvårdsgallringar	2019 och fortlöpande	NS 1, NS 2	Förvaltaren	2	
	Naturvårdsgallringar	Fortlöpande	B1	Förvaltaren	2	
	Röjning av Rikkärr	Årligen	Ri	Förvaltaren	1	
	Underhåll av vägkan- ter	Årligen	NS 1	Villands härads hembyggsför- ening	3	
Anläggningar	Anläggande av angör- ningspunkt	Endast om behov anses föreligga	Enligt bilaga 4	Förvaltaren	3	
	Uppsättning och un- derhåll av inform- ationsskyltar	2019	Enligt bilaga 4	Förvaltaren	1	
	Uppsättning och un- derhåll av gränsmar- kering	2019	Hela området	Förvaltaren	1	
	Uppsättning av väg- visningsskylt	Snarast i dialog med trafikverket	-	Förvaltaren	2	Vid kors- ningen Barumsvä- gen/ Kiabyvägen
	Underhåll av utemu- seet	Löpande		Regionmuseet och Villands härads hem- byggsförening	2	

11. Rödlistade arter

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter. Rödlistade arter enligt 2015 års lista och som har observerats under de senaste 25 åren. Arter som omfattas av ÅGP (Åtgärdsprogram för hotade arter) har markerats med ett kryss. Mer info om ÅGP finns på naturvårdsverkets hemsida (www.naturvardsverket.se).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori ¹	ÅGP
<i>Myotis nattereri</i>	Fransfladdermus	VU	
<i>Lacerta agilis</i>	Sandödla	VU	X
<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre hackspett	NT	
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT	
<i>Picus viridis</i>	Gröngöling	NT	
<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel	VU	
<i>Zygaena lonicerae</i>	Bredbrämad bastardsvärmare	NT	
<i>Perizoma flavofasciata</i>	Brunflammig fältmätare	NT	
<i>Pyrausta ntrinalis</i>	Dubbelbandat ljusmott	NT	
<i>Argynnis niobe</i>	Hedpärlemorfjäril	NT	
<i>Bacotia claustralla</i>	Klocksäckspinnare	NT	
<i>Zygaena viciae</i>	Mindre bastardsvärmare	NT	
<i>Eurhodope rosella</i>	Rosenmott	CR	X
<i>Zygaena filipendulae</i>	Sexfläckig bastardsvärmare	NT	
<i>Hesperia comma</i>	Silversmygare	NT	
<i>Nemophora metallica</i>	Åkerväddssantennmal	VU	
<i>Adscita staticeae</i>	Ängsmetallvinge	NT	
<i>Cupido minimus</i>	Mindre blåvinge	NT	
<i>Aplocera efformata</i>	Mindre taggmätare	NT	
<i>Heterogenea asella</i>	Mindre snigelspinnare	NT	
<i>Hemistola chrysoprasaria</i>	Smaragdgrön lundmätare	EN	
<i>Hadena compta</i>	Vitbandat nejlikfly	NT	
<i>Delplanqueia dilutella</i>	Brunt timjansmott	NT	
<i>Cymindis macularis</i>	Dynskulderlöpare	NT	
<i>Apota palpella</i>	Palpmossmal	NT	
<i>Ancylis obtusana</i>	Trubbsikelveckalre	NT	

<i>Nomada armata</i>	Väddgökb	VU	X
----------------------	----------	----	---

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori ¹	ÅGP
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimjan	NT	
<i>Cirsium acaule</i>	Jordtistel	NT	
<i>Cuscuta epithymum</i>	Ljungsnärja	VU	
<i>Cuscuta epithymum</i> var. <i>Epithymum</i>	Äkta ljungsnärja	VU	
<i>Potentilla heptaphylla</i>	Luddfingerört	EN	
<i>Dianthus arenarius</i>	Sandnejlika	EN	X
<i>Hieracium oistophyllum</i>	Trollfibbla	NT	
<i>Pulsatilla vulgaris</i>	Vanlig backsippa	VU	
<i>Adoxa moschatellina</i>	Desmeknopp	NT	
<i>Glyceria declinata</i>	Blågrönt mannagräs	VU	
<i>Carduus acanthoides</i>	Piggtistel	NT	
<i>Ulmus glabra</i>	Skogsalm	CR	
<i>Geastrum quadrifidum</i>	Fyrflikig jordstjärna	NT	
<i>Hemileccinum depilatum</i>	—	VU	
<i>Hygrocybe punicea</i>	Scharlakansvaxskivling	NT	
<i>Hygrocybe spadicea</i>	Dadelvaxskivling	VU	
<i>Hygrophorus chrysodon</i>	Gulprickig vaxskivling	NT	
<i>Hygrophorus unicolor</i>	Rödbrun bokvaxskivling	NT	
<i>Fistulina hepatica</i>	Oxtungsvamp	NT	
<i>Ramaria pallida</i>	Blek fingersvamp	NT	
<i>Ramaria fumigata</i>	Grålila fingersvamp	NT	
<i>Russula curtipes</i>	Kortfotkremla	NT	
<i>Haploporus tuberculosus</i>	Blekticka	NT	
<i>Polyporus tuberaster</i>	Stenticka	NT	
<i>Cortinarius fulvocitinus</i>	Brunskivig citronspindelskivling	VU	
<i>Cortinarius elegantissimus</i>	Kejsarspindelskivling	VU	
<i>Cortinarius vulpinus</i>	Rävspindling	NT	
<i>Inonotus cuticularis</i>	Skillerticka	VU	

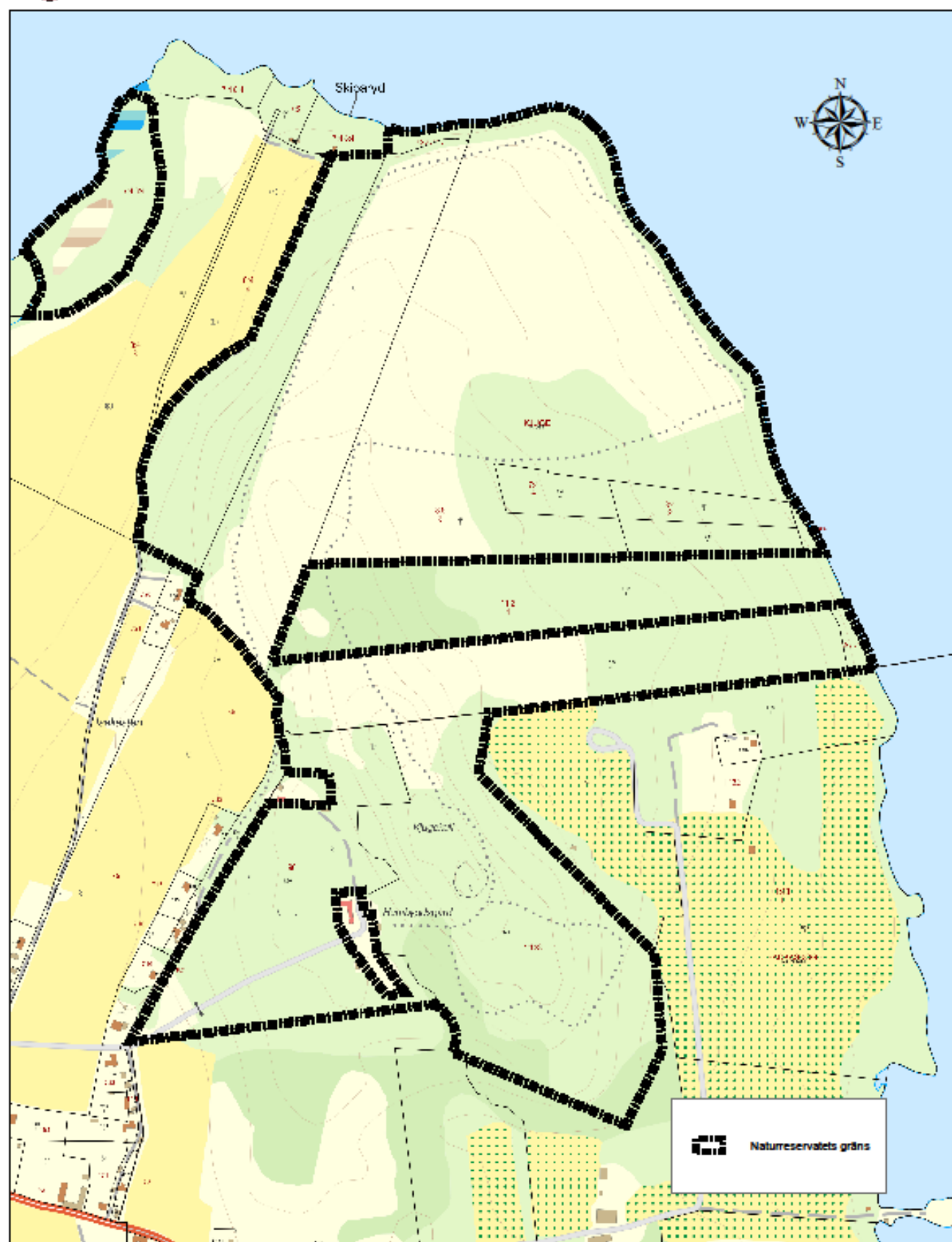
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori ¹	ÅGP
<i>Cortinarius anserinus</i>	Bokspindling	NT	
<i>Cortinarius cagei</i>	Lövängsspindling	VU	
<i>Bacidia incompta</i>	Savlundlav	EN	

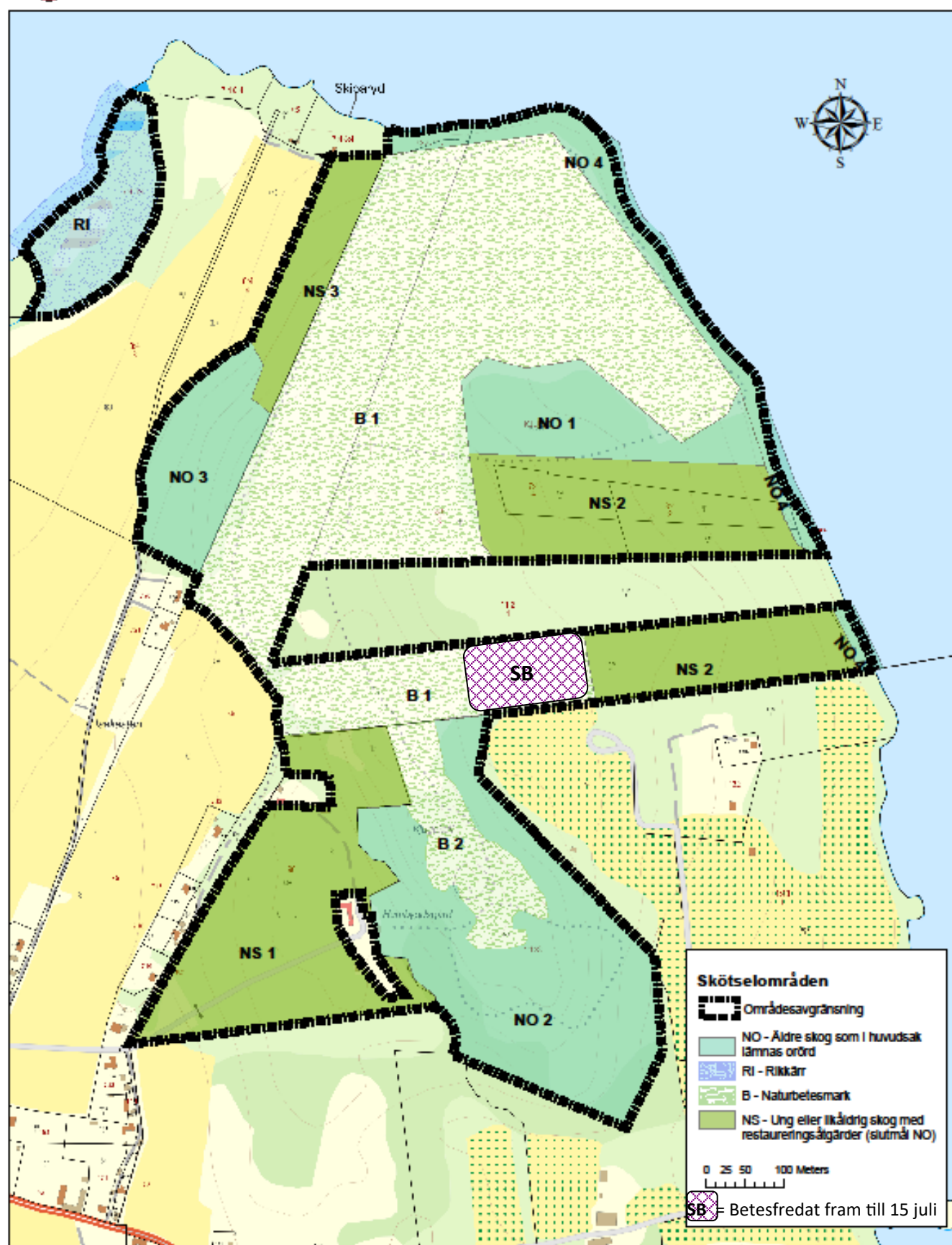
¹ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2015. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist.

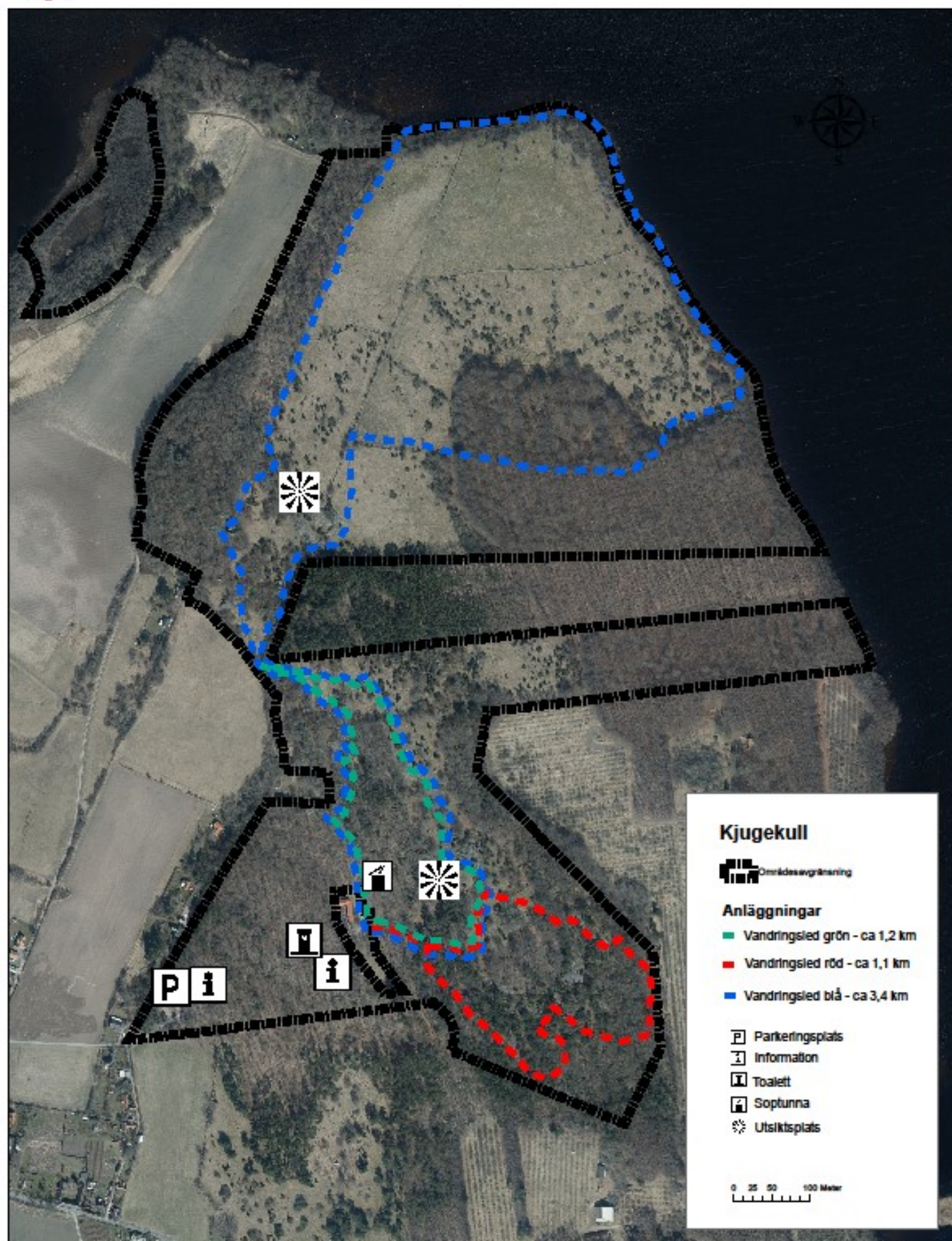
12 Källor

- Kjugeskull — en inventering, Ekologgruppen, Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1983
- Geologiska upptäckter på Kjugeskull, Sven– Erik Magnusson, Särtryck ur Villands härads hembygdsförenings hembygdsbok för år 1985
- Bevarandeplan för Natura 2000-område Kjugeskull SE0420107, Länsstyrelsen Skåne, 2016
- Artportalen www.artportalen.se
- Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog, Nitare m fl, Skogsstyrelsens förlag 2000
- Skånes rikkärr, Helena Bager & Anette Persson, Länsstyrelsen i Skåne län, 2009
- Ekologisk restaurering av ung produktionspräglad bokskog, Niklasson M, Länsstyrelsen i Hallands län
- Yttrande, Karna Lidmar-Bergström, Professor em, Departement of Physical Geography, Stockholms universitet

Områdesavgränsning

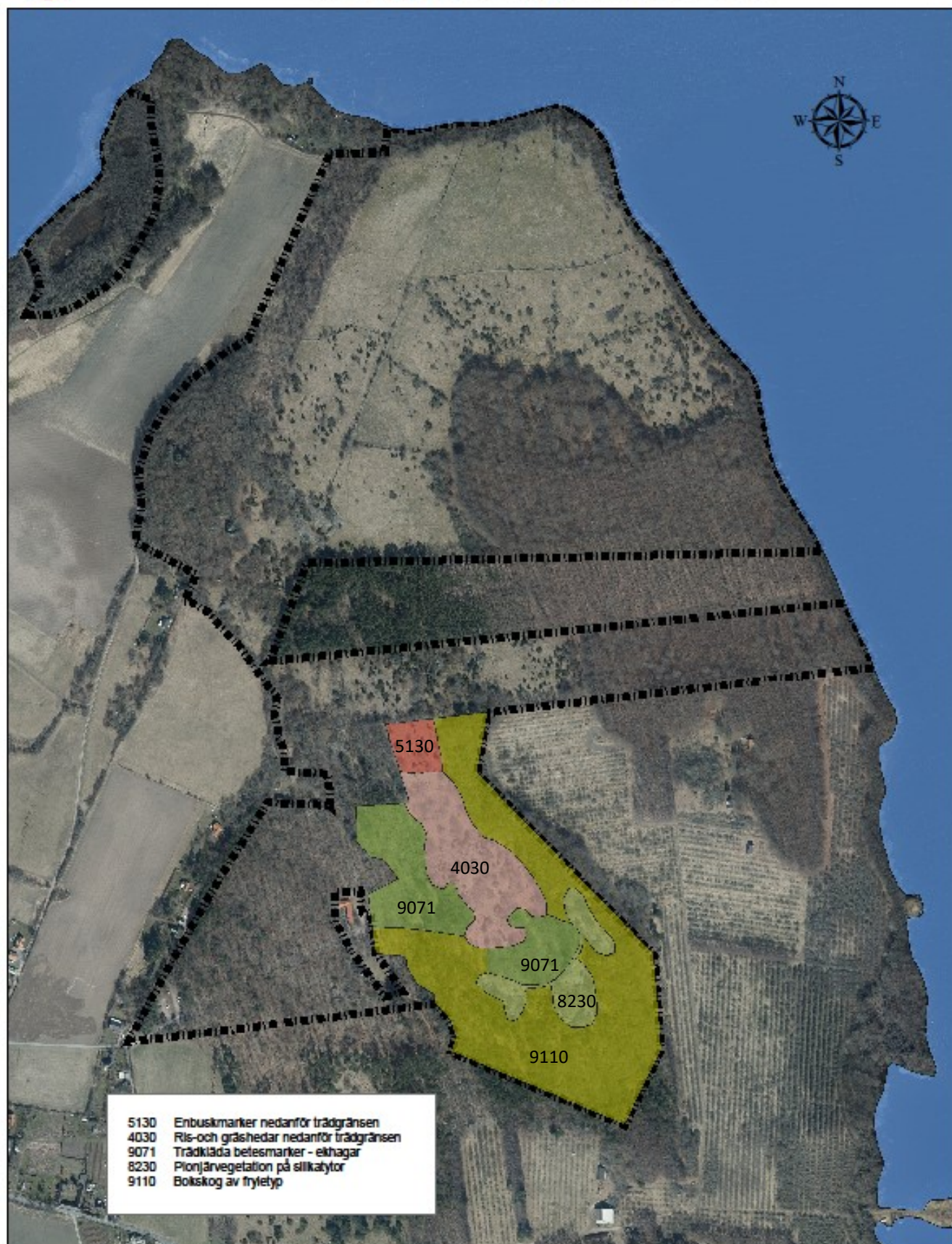

Naturtyper enligt Natura 2000

Naturreseptatet Kjugekull i Kristianstads syftar bland annat till att bevara och utveckla befintliga och potentiella naturvärden i ett större sammanhängande landskapsavsnitt av nationell betydelse för naturvården samt bibehålla området kulturvärden och nuvarande betydelse för friluftslivet,

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

**Länsstyrelsen
Skåne**

www.lansstyrelsen.se/skane

Remissammanställning med kommentarer

Privat, geolog

Har kommit med initierade synpunkter på beskrivningarna i texterna till både beslut och skötselplan.

Har bl a påpekat att det finns klippblock med ytor som inte har kalkavlagringar men som även de är skyddsvärda och känsliga för slitage.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har tagit hänsyn till stora delar av synpunkterna och bl a ändrat i beskrivningarna.

Privat, Professor em, Stockholms universitet.

Har kommit med initierade synpunkter på de geologiska beskrivningarna i texterna till både beslut och skötselplan.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har tagit hänsyn till stora delar av inkomna synpunkter och bl a ändrat i de geologiska beskrivningarna.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU stödjer bildandet av naturreservatet. Man önskar att hänsyn tas till yttrande från geolog vid Stockholms universitet(se ovan).

SGU pekar på risken att syftena med att främja biologiska och geologiska värden kan hamna i konflikt med varandra. Som ett exempel tas att skogarna i området i stort sett ska få utvecklas fritt. Man menar att detta ska ställas i proportion till behovet av att hållar och block hålls fria från igenväxning. SGU önskar att geologiska värden inkluderas i alla resonemang om skötselåtgärder.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen har tagit in stora delar av de textförslag som geologerna gett i sina yttrande.

Skogen runt om Kjugekull består av ek, bok och tall. Eken och boken har i flera fall uppnått en ålder där de är biologiskt viktiga. Det har bland annat visat sig i fynd av flera rödlistade arter. Dessa träd är svårt att motivera att man ska ta ner. I skötselplanen skrivs in att länsstyrelsen, i samråd, med SGU, kan röja runt geologiskt intressanta platser inom skötselområde NO 2 och B 2 dock inte på bekostnad av naturvårdsintressanta träd.

Klätteraccess Syd (representerar Skånes Klätterklubb, Malmö Klätterklubb, Helsingborgs Klätterklubb och C4 Climbing)

Föreningarna uppfattar skötselplanen och beslutet som motsägelsefulla i de delar som behandlar klättring i området. I skötselplanen står att ”skyltar sätts upp vid de block som klättring inte ska förekomma på”. Föreningarna menar att detta kan tolkas som ett totalförbud för klättring på de aktuella blocken. Samtidigt tolkar föreningarna ordningsföreskriften C2 i beslutet som att det är tillåtet att klättra på stenblock med ”kalktäckta knotterytor och kalkfyllda jättegrytor” så länge man inte vidrör dessa.

Vidare efterlyser man en siffra på exakt hur många stenblock det handlar om och en kartbilaga som visar var samt ytterligare en soptunna vid parkeringsplatsen. Formuleringen att ”reservatsförvaltaren får genom skyltning förbjuda klättring i berg där sådan verksamhet bedöms bryta mot föreskriften C2” anser man öppnar upp för förbudsskyltning av ett okänt antal block i framtiden. Detta anser man inte vara rättssäkert och föreslår därför att den stryks i sin helhet.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen instämmer med att det är så det kan tolkas i beslutet. Intentionerna har dock varit att förbjuda klättring på det sätt som framgår i skötselplanen – alltså ett förbud att klättra på de klippblock där det finns, världsunika, skyddsvärda geologiska formationer. Det har dessutom framkommit att dessa inte enbart innehåller kalk.

Enligt uppgift finns det ca 1300 så kallade problem/klätterleder beskrivna från Kjugekull. Länsstyrelsen anser att ett förbud mot klättring på ett 10-tal klippblock med världsunika geomorfologiska strukturer inte innebär en onödig inskränkning i allmänhetens nyttjande av området.

Länsstyrelsen anser tillsammans geologisk expertis, att det kommer bli omöjligt att på ett adekvat sätt skylta upp de ytor som är förbjudna att klättra på.

Det kommer dessutom att skapa tvivelaktigheter, irritation och olika synpunkter på var man får klättra om inte hela stenblocket är fredat. Eftersom Kjugekull besöks av nationella och internationella boulderklättrare är det av största vikt att reglerna är enkla och tydliga.

Formuleringen att ”reservatsförvaltaren får genom skyltning förbjuda klättring i berg där sådan verksamhet bedöms bryta mot föreskriften C2” tas bort. Samtidigt justeras föreskriften C2 så att det är förbjudet att klättra på *av förvaltaren markerade stenblock och berghällar med knotterytor samt på av förvaltaren markerade jättegrytor med kalkrester*. Denna formulering gör att klättring är tillåtet på merparten av blocken i området eftersom knotterytor och jättegrytor med kalkrester är extremt sällsynta.

E.ON Energidistribution AB

Meddelar att man inom aktuellt område har en befintlig lågspänningsluftledning. E.ON noterar att befintlig luftledning kan bibehållas i oförändrat skick och att E.ON utföra kontroll och skötsel. Underhåll på ledningarna måste kunna genomföras även efter bildandet av naturreservat har beslutats.

Informerar om att de har en luftledning för lågspänning i området (ledningen pekas ut på karta). Man påpekar att kraftledningarna omfattas av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, som bland annat reglerar avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag, parkeringsplatser och tillfartsvägar. Om marknivån under ledningen ändras måste E.ON kontaktas.

Underhåll på ledningarna måste kunna genomföras även efter att bildande av naturreservat har beslutats. E.ON måste vidare kunna utföra normal underhållsröjning inom en skogsgata på 4–6 meter för aktuell luftledning. Det innebär att bestämmelserna inte ska utgöra hinder för vårt planerade regelbundna framtida skogliga underhåll av ledningsgatan, tex röjning och fällning av farliga kantträd. För att kunna utföra nödvändig röjning samt annat underhåll, exempelvis utbyte av stolpar eller reparation av luftledning, är det en förutsättning att motordrivna maskiner kan framföras i, till och från ledningsgatan. Om det i naturskyddet ska ingå att kvarlämna fällda träd kan E.ON göra det under förutsättning att bolaget inte hålls ansvariga för skogsskyddet. E.ON yrkar på att samråd ska kunna utföras sedan arbeten inletts för *alla akuta åtgärder*, inte enbart underhållsåtgärder.

Länsstyrelsens bemötande

Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för samtliga dessa åtgärder. Undantagen ska tolkas som att samråd ska kunna utföras sedan arbeten inletts för alla akuta åtgärder.

Villands härads hembygdsförening (VHH)

VHH har planerat att dra fram el till förrådsbyggnader inom område utanför naturreservatet men menar att även om åtgärden skulle komma innanför gränsen så anser de inte att det strider mot bestämmelserna. VHH önskar att fornlämningen Jättens badkar hålls fri från vegetation samt att det skrivs in att utsiktsplatserna hålls öppna.

VHH anser att den befintliga parkeringsplatsen är för liten 8 månader om året och att det bör skrivas in att den i skötselplanen utpekade platsen för en möjlig framtida parkeringsyta tas i anspråk direkt. Vidare vill VHH att länsstyrelsen tar över vissa av de skötselåtgärder som i skötselplanen föreslås ligga på VHH, exempelvis klippning av kanter längs vägar inom skötselområde NS1. Avtalet mellan Kristianstads länsmuseum och VHH anser man kunna övertas av förvaltaren.

Länsstyrelsens bemötande

Om dragningen av el påverkar området innanför gränsen måste kontakt tas med förvaltaren av naturreservatet för att se om det krävs dispens. Røjning runt fornlämningen Jättens badkar skrivs in som en skötselåtgärd. Vad gäller utsiktsplatserna så står det redan inskrivet i skötselplanen att dessa ska hållas fria från uppväxande sly och buskar.

Anläggandet av en parkeringsplats är förknippat med stora kostnader. Att det gjorts ett undantag i beslutet som möjliggör en parkering inom ett visst område innebär inte att det kommer att genomföras. Det kommer att bli en avvägning mellan behov och ekonomi. Någon tvingande formulering att det ska anläggas en parkering riskerar att skapa förväntningar som kanske inte kan infrias. De gånger länsstyrelsens personal har varit på plats så har det som mest stått 5–8 bilar på plats.

Länsstyrelsen har inget eget önskemål om att vägkanterna ska klippas. Det skrevs in i skötselplanen för att VHH skulle kunna genomföra klippning längs vägarna inom deras fastighet om så önskades.

Som tidigare nämnts så saknar länsstyrelsen de ekonomiska förutsättningarna för att kunna ta över förvaltningen av utemuseet utan ser gärna att skötseln genomförs utan förändringar från tidigare år.

Puggehatten – Skånes mykologiska förening

Puggehatten stödjer de förslag till skötselåtgärder som planerats för området. Puggehatten lämnar också tillägg till artlistan och arter som bör plockas bort eftersom artbestämningen är säker.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen tar tacksamt emot synpunkterna på artlistan. Tilläggen fanns med i en annan version men föll olyckligtvis bort i remissupplagan. Artlistan justeras enligt inkomna synpunkter.

Orienteringsklubben – PAN-Kristianstad

PAN-Kristianstad vill fortsätta kunna bedriva orienteringsträningar och i samband med detta sätta upp kontroller inom området.

Vidare vill PAN-Kristianstad fortsätta med att, under maj-oktober, sätta upp Hittaut-kontroller. Hittaut är en enkel form av orientering som alla kan göra. Pan-Kristianstad tolkar beslutsförslaget, C8, som om att man inte får arrangera någon tävlingsorientering under perioden 21 april – 10 juli men att mindre träningsorienteringar fortfarande är tillåtna under samma period. All träningsorientering under perioden 21 april – 10 juli skulle kunna ske efter samråd med reservatsförvaltaren. Föreningen vill ha en dialog om vilka som är de känsligaste områdena året om.

Länsstyrelsens bemötande

Ett tillägg i undantagen till föreskrifterna möjliggör bl a träningsorientering och tipsrundor. Dock måste förvaltaren lämna skriftligt tillstånd innan.

Föreskriften C8 ska tolkas som att större tävlingsarrangemang är förbjudna utan förvaltarens tillstånd året runt. Det som står om perioden 21 april – 10 juli finns under ett avsnitt i beslutet som heter upplysningar och vars syfte är att lite närmre beskriva varför föreskriften finns. Datumspannet ovan beskriver, som ett exempel, när fågelfaunan är extra känslig för störningar. Träningsorientering under ovan nämnda tidsperiod går att genomföra efter skriftligt tillstånd av reservatförvaltaren (se första stycket).

Länsstyrelsen välkomnar en dialog om känsliga områden.

Kristianstads kommun

Kommunen är positiv till bildandet av naturreservatet Kjugekull men vill framföra några frågeställningar:

- Anser att det är av vikt att reservatsföreskrifterna inte påverkar utbyggnaden av kommunalt VA. Kommunen vill att undantag från reservatsföreskrifterna görs så att de inte enbart gäller befintliga ledningar utan även omfattar framtida utbyggnad av VA-nätet.
- Skötselplanen kan kompletteras så att det går att sätta sopkärl och bygga toalett vid parkeringsplatsen.
- Menar att fyra skiften är outredda och att sakägare inte fått möjlighet att yttra sig
- Menar att fastighetsförteckningen i Bilaga 4 inte är fullständig bl a finns inte fastigheten S:2 med i förteckningen.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen kan inte göra generella undantag för framtida exploateringar inom naturreservatet. Länsstyrelsen anser att det är tillräckligt med toalett vid hembygdsgården men håller med om att det kan behövas ytterligare sopkärl vid parkeringsplatsen. Detta skrivs in i skötselplanen.

Enligt länsstyrelsen uppgifter så finns inga outredda skiften inom det blivande naturreservatet. Remissen kungjordes i Kristianstadsbladet och Post- och inrikes tidningar den 22 feb 2019.

Fastigheten S:2 ingår inte i det blivande naturreservatet.

Lunds botaniska förening (LBF)

LBF har inga synpunkter på sköselförslagen ur ett botaniskt perspektiv.

Tycker att det som står i skötselplanen om att naturreservatet nås lättast med bil framstår som märkligt eftersom man lätt kan ta sig dit med cykel eller bil. Man

tycker inte att det är relevant att plädera för vissa fortskaffningsmedel. Påpekar en del språkliga fel.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen beklagar att det var en del språkliga fel men det beror på att den version som skickades ut inte var den korrekturlästa. Länsstyrelsen beklagar att det uppfattas som att myndigheten pläderar för ett visst fortskaffningsmedel, det var inte avsikten. För att sådana missförstånd ska undvikas så tas "lättast" bort från meningen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till regeringen, Miljödepartementet.
Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **13 december 2019**.
Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).

Sändlista

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Persson, Lars Olof, Kjugevägen 84, 291 68 Fjälkinge
Svensson, Sven-Erik Ingemar, Kjugevägen 80, 291 68 Fjälkinge
Svensson, Elna Bodil Helene, Kjugevägen 80, 291 68 Fjälkinge
Villands härads hembygdsförening: att: carin-akesson@hotmail.se
E.ON Sverige AB, elnat.planer@eon.se
TeliaSonera Skanova Access AB, skanova-Remisser-Malmo@skanova.se

Kopia för kännedom

Kristianstads kommun, kommun@kristianstad.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
SGU, sgu@sgu.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Persson, Eva, Matteröd 2658, 282 91 Tyringe
Regionmuseet Kristianstad, info@regionmuseet.se, anna.hadders@regionmuseet.se
Havs och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Kommunekolog Kristianstad, ulrika.hedlund@kristianstad.se
Malmö Klätterklubb: Håkan Peterson: acesss@climbing.nu,
hakan.ygge.peterson@gmail.com
Skånes Klätterklubb i Lund: Fredrik Mattisson: fredrikmattisson@yahoo.se
Helsingborgs klätterklubb, staffan.sjostedt@gmail.com
Naturskyddsföreningen Skåne, kansli.skane@naturskyddsforeningen.se
LRF Skåne, skanes.pf@lrf.se
Lunds botaniska förening, charlotte.wigermo@gmail.se
Puggehatten Skånes mykologiska förening, info@puggehatten.se
Skånes ornitologiska förening, birds@skof.se
Sven-Erik Magnusson: sven.e.magnusson@gmail.com
Trafikverket, kristianstad@trafikverket.se
Entomologiska sällskapet i Lund, mikael.sorensson@biol.lu.se,
gunnar.isacson@skogsstyrelsen.se
Friluftsförbundet, regionsyd@friluftsförbundet.se
Skånes orienteringsförbund, skof@swipnet.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Kontrollenheten Lst, asa.e.persson@lansstyrelsen.se
Kulturmiljöenheten, eva.persson@lansstyrelsen.se
Enheten för samhällsplanering, kajsa.palo@lansstyrelsen.se

Miljöavdelningen Lst (Cecilia Backe, Christer Persson, Jeanette Persson, Carina Zetterström, Mona Persson, Anders Hallengren)

Kopia till akten